

4. Foto's afdrukken

Afdrukken met bestaande negatieven

Materiaal Van thuis meegebrachte kleinbeeldnegatieven, een complete doka-uitrusting in een verduisterde ruimte: een, maar liefst meerdere vergroters, fotobakken met ontwikkelaar, fixeer en emmers water, fotopapier en lichtdichte dozen, enige thee-

doeken, dokalamp, fotoklemmetjes.

Dokawerk

De kinderen werken in kleine groepen tijdens of na schooltijd. Wellicht is het mogelijk om via de school-

krant of met behulp van de oudercommissie enkele ouders te interesseren voor het opzetten van een foto-clubje. In overleg met deze ouders kan dan bepaald worden welke tijden en welke organisatievorm het meest geschikt is. De leerlingen krijgen via een eenvoudig stencil een overzicht van het afdrukken en vergroten van negatieven. Het zo moeilijk lijkende dokawerk moet in feite tot simpele handelingen worden teruggebracht. Negatief in koker, inschakelen van vergroter, het beeld bepalen door hoger of lager zetten van het vergrotingsapparaat, scherp stellen, roodfilter ervoor doen, onbelicht papier klaarleggen. Om de belichtingstijd te bepalen moeten we een proefstrookje maken. Dit moet per groepje kinderen apart worden voorgedaan. Met een kartonnetje houden we een bepaald gedeelte van het licht van de vergroter tegen. Na ± 6 seconden verschuiven we dit twee centimeter zodat meer licht op het papier valt. Dit herhalen we om de 2 seconden, bijvoorbeeld vijf keer, zodat het papier verdeeld wordt in zes stroken. Wordt de foto nu ontwikkeld en even gefixeerd, dan kan buiten de doka worden bekeken hoe lang er belicht moet worden. Het is uiteraard een didactisch probleem om te bekijken of dit 'proefstroken maken' voorlopig nog moet wegblijven. Als de koker niet van stand verandert en de negatieven qua toonwaarde op elkaar lijken, kan een vaste belichtingstijd het dokaplezier verhogen. De huidige kwaliteit fotopapier bevat nogal wat speling. Wordt het proefstrookje weggelaten dan is het ontwikkelen 'kinderspel' geworden; er is immers al enige ervaring door het maken van de fotogrammen. Hebben de kinderen wat afdrukken gemaakt met de bestaande negatieven, dan worden die kritisch bekeken. Alle elementen uit de fotografie kunnen ter sprake komen; waar stond de fotograaf, wat is de bedoeling (het motief) geweest, hoe is de vlakverdeling en hoe is de belichting? Natuurlijk komt er ook commentaar op het dokawerk: goed scherpgesteld, te lang of te kort belicht, goed uitontwikkeld, voldoende lang gefixeerd en gespoeld?

Vergroten

Zijn de kinderen eenmaal vertrouwd met de techniek van het afdrukken dan wordt het dokawerk pas echt interessant. Uit een bestaand negatief wordt een detail vergroot. Uiteraard moet gewerkt worden met een proefstrookje omdat de belichtingstijd door de afstand lens-papier wordt beïnvloed en bovendien alle vergrotingen van toonwaarde verschillen. Een heel donker detail (bijvoorbeeld een zwarte poedel) heeft een andere belichtingstijd nodig dan een heel licht detail (bijvoorbeeld een witte poes).
